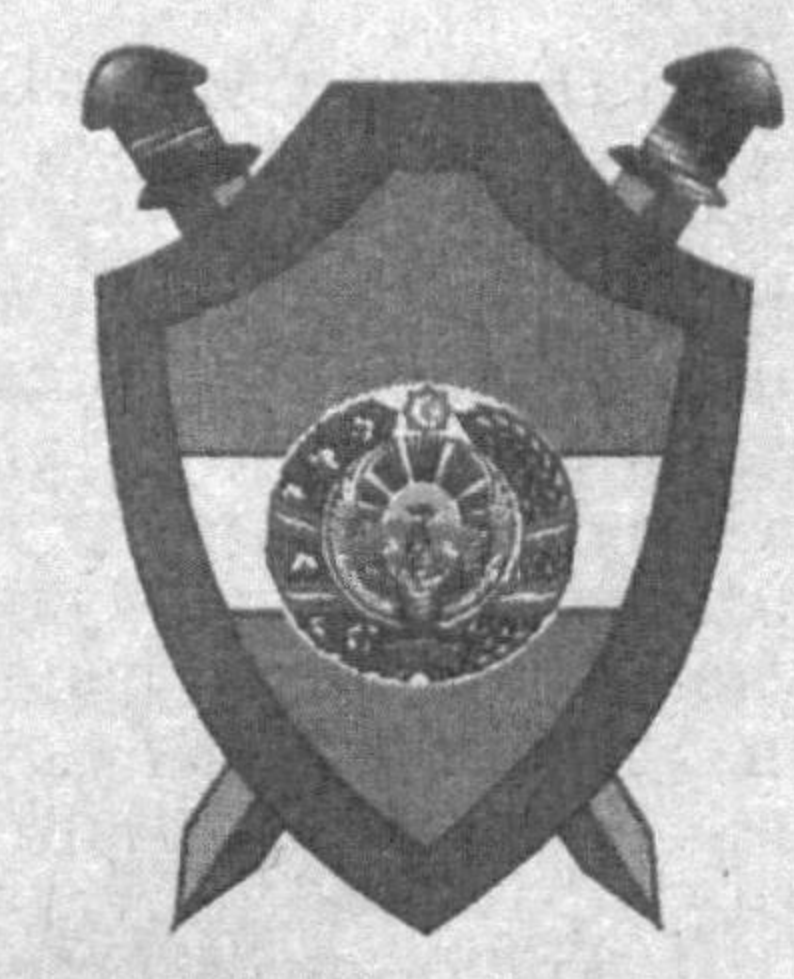


# Одамлар ўқишдан тўхташлари билан фикрлашдан ҳам тўхтайдилар.

Дени ДИДРО



# ИНСОН ВА КОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХУҚУҚИЙ, ИЖТИМОЙ-ОММАБОП ҲАФТАЛИК ГАЗЕТАСИ

1996 йил 30 январдан  
ЧИҚА БОШЛАГАН

1999 йил  
22 июн, СЕШАНБА

№ 25 (125)

Сотувда эркин  
нархда

Конун - ҳам қилич, ҳам қалқондир!

## БОШЛИҚЛАРНИНГ «БЕБОШЛИК»ЛАРИ



Назорат

Юртбошимиз Ислон Каримов республика Олий Мажлисининг XIV сессиясидаги нутқидида жамиятимизда фуқароларнинг ҳуқуқларини ва эркинликларини ҳар томонлама ҳимоя қилишни таъминлаш масаласига алоҳида тўхтади.

Ҳақиқатан ҳам «жамиятда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш таъминланганда у чинакам ҳуқуқий, фуқаролик жамияти бўлади. Ҳар бир киши ўз ҳуқуқларини аниқ ва равшан билиши, улардан фойдалана олиши, ўз ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиши оғир бўлади. Бунинг учун аввало, мамлакатимиз аҳолисининг ҳуқуқий маданиятини юшариш зарур. Шу билан бир вақтда ҳар бир инсон тураларча ўзбошимчиликлари, қонунсизликдан ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилгани айдорлай маъжудликларига амал бўлмоғи керак».

Конун бузилиши ҳолатлари истемолчилар ҳуқуқларининг поймол бўлишига, фуқароларнинг айдан айдан, уй-жойдан фойдаланиш тартибсизликлари сабаб бўлиб, давлат манфаатларига катта зиён етказиши билан таъминланади.

ратураси томонидан умумий назорат тартибидида уй-жой фондига хизмат кўрсатиш бошқармаси ва шу бошқарма билан узилиш алоқадда ишлаётган бир қатор ташкилотлар фаолиятида Ўзбекистон Республикасининг «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонуни, Республика Вазирлар Мақомакетининг 1994 йил 28 июндаги 325-сонли қарори билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси Коммунал уй-жой фонди тўғрисида»ги Низом ва Республика Вазирлар Мақомакетининг 1993 йил 17 июлдаги 363-сонли «Уй-жой фондидаги хизмат кўрсатиш учун ҳисоб-китобларни шартнома асосида ўтказиш тўғрисида»ги Қарорининг ижроси қандай бажарилаётганини текширдик.

Натижада зикр этилган Қонун, Низом ва Қарорлар талаблари қўпол равишда бузилаётгани аниқланди, бир қатор раҳбар ҳодимларнинг тўрачилиги, ўзбошимчиликлари очиб ташланди.

Текшириш жараёнида уйларни рўйхатга олиш, уларга хизмат кўрсатиш, фуқароларнинг уй-жой учун аризаларини расмийлаштиришда қонун талабларига риоя этилмагани маълум бўлди. Маълуман, 586 та ҳуқуқий шикоятлар билан ва 490 та «Барак» турлига ҳо...

## «ПЕРСОНА ГРАТА» НИМА ДЕГАНИ?



Мурожаат

Атамалар миллий тил лексикасининг мазмунан бой, илмий-назарий жиҳатдан қimmatли, амалий-усlubий жиҳатдан эса энг муҳим ва зарурий қатламни ташкил қилади. Бу лексик қатламда ҳуқуққа оид атамаларнинг ҳам ўзига ҳос ўрни бор.

Ўзбек давлатчилиги жуда қадим тарихга эга бўлгани учун ҳуқуққа оид терминлар ҳам ниҳоятда ранг-барангдир. Лексика тилининг шундай соҳаси, унда ижтимоий ҳаётда юз берадиган ҳар қандай ўзгариш бевоқифа ўз аксини топади. Жамиятда муайян янги тушунчаларнинг пайдо бўлиши тилда уларнинг ифодаси сифатида янги лексик бирликларни юзага келтиради. Мамлакатимиз мустақилликка эришган, давлатчилик ва қонунчиликка оид қатор тушунчалар юзага келди ва янги сўз ё атамаларда ўз ифодасини топмоқда. Ўзбекчада муқобили бўлмаган хорижий терминлар эса асл ҳолида қайта ўйланма олмоқда. Бу ҳам давлатчилик ва қонунчилик билан боғлиқ атамаларнинг икки тилди, кўп тилди, изоҳли, энциклопедик луғатларини яратиши тақозо этиди.

лар етарли даражада деб бўлмади.

Бу ўринда биз атама, ибора, термин, атамашунослик ва терминология қабиларга ва уларнинг ўзаро яқинлиги ёки фарқи масалаларига тўхталмоқчи эмасмиз. Чунки ҳуқуқий мақом сўзининг белгилоччи тамойиллардан саналади. Бинобарин, қонун, ҳуқуқ, мулк, мустақиллик, фуқаролик, талбиркорлик, ҳокимият, ҳокимлик, элчихона, ваколатхона, миллий валюта, маънавият қабилар сўз ҳуқуқи нуқтаи назардан атама-терминлар саналади ва ўзбек тили ҳуқуқшунослик терминологиясининг туб маъини ташкил этади. Кураш, ҳалол, чала, ёнбош, маҳалла, сўм... каби ўзбек сўзлари эса ҳуқуқий мақом жиҳатидан жаҳоншумул аҳамият касб этиди.

Тошкент Давлат юридик институти Халқаро ва қиёсий ҳуқуқ кафедраси доцентлари О.Муҳаммаджонов ва М.Войнова томонидан тузилган «Халқаро ҳуқуққа оид русча-ўзбекча атама ва иборалар луғати» бу йўналишдаги эзу ишларнинг дебачаси сифатида жуда қадридли (Тошкент, 1998). Мазкур луғат муаллифлар аввал нашр этилган «Конституция ва

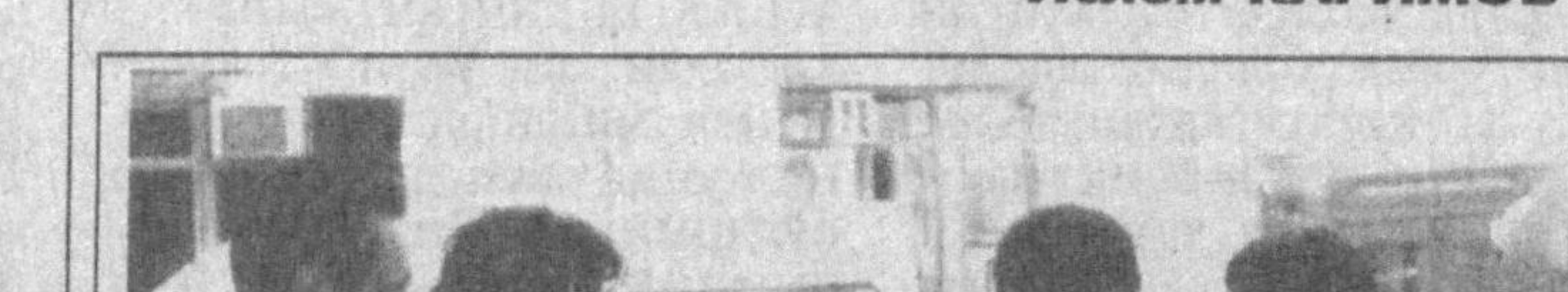
## Бугунги сонда:



ХАР  
КИМКИ  
ЭМОИ  
Бўлса...  
КОРА  
КУРСИ

Ички ишлар идораларида ўзининг яхши фазилини билан эл олқишишни олаётган, жушқин фаолиятини халқ оғибойишига бағишлайди. Шундайлардан кўплаб милиция ходимлари бор. Шундайлардан бири ИИБ ДАҲБ рўйхатлаш-интихон бўлими бошлигининг ўринбосари, милиция майори Баходир Эгамбердиевдир. У кишининг асли

«Эркин ва мустақил оммавий ахборот воситалари ҳар томонлама ривож топиши лозим. Улар ҳақли равишда ҳокимиятнинг тўртинчи тармоғи бўлиши даркор. ...Ҳозирги пайтда қабул қилинган қонунлар ва қонун ҳужжатлари ижроси устидан жамоат назоратини, давлат ҳамда мансабдор шахсларнинг фаолияти устидан назоратни амалга оширадиган шахсларнинг фаолияти устидан назоратни амалга оширадиган механизм сифатида оммавий ахборот воситаларининг мавқеини кучайтириш зарур. Айни шу ахборот воситалари ҳар бир киши ўз фикрини ифода эта олишига имкон берадиган эркин минбар бўлиши керак. Айни шу оммавий ахборот воситалари жамиятимизнинг демократик қадриятларини ва тушунчаларини ҳимоя қилиши, одамларнинг сиёсий, ҳуқуқий ва иқтисодий онгини шакллантириш бўйича фаол иш олиб бориши лозим».



Ислон КАРИМОВ

27 ИЮН —  
МАТБУОТ ВА  
ОММОВИЙ  
АХБОРОТ  
ВОСИТАЛАРИ  
ХОДИМЛАРИ  
КУНИ



«Сайлагох гуруҳлари»нинг бугунги сони Матбуотчилар кунига бағишланади.



## Қаламингиз ўтқир, йўлингиз бехатар бўлсин!



Зойир Холмирозав олган сурат

бўлсин» кўрсатувиининг ташкилотчилиги ва бошловчиси эди. Сўнгги мазкур бўлим бошлиги, милиция подполковниги, журналист Анвар Сулаймонхўжаев билан ҳамкорликда «Чорраҳада», «Яшил чирок» каби кўрсатувлар ташкил эттиди.

Эндилликда Баходир Эгамбердиевнинг фидойиллиги билан вилоятда 68 автоназоратчилар билан ишлаш яхши йўлга қўйилди. Яқинда «Яшил чирок» телекурсути ташкил этилганлигининг 25 йиллиги муносабати билан ўтказилган республика кўрик-танловига Тошкент вилояти автоназоратчилари биринчи ўринни эгаллашди.

«Фурсатдан фойдаланиб, барча ҳамкасбларимизни Матбуотчилар куни билан сиздиқидилан муборакбод этаман», дейди Баходир Эгамбердиев. «Қаламингиз ўтқир, йўлингиз эса ҳаммизга бехатар бўлсин!»

## Бизга жавоб берадилар ДАЛИЛЛАР ТАСДИҚЛАНДИ

Хуриятли таҳририят! Шу йилнинг апрел ойида жамоамиз йилги «Инсон ва қонун» газетасининг 1999 йил 2 март сониде чоп этилган «Бойсунда бовақт кесилган арчалар» мақоласи муҳокама қилинди. Қаламга олинган барча далиллар тўри эканлиги тасдиқланди.

Қамчиларга йўл қўйгани учун Хокмон участкаси бошлиғи ишдан олинди, Қонғала участкаси бошлиғи қаттиқ ҳайфсан берилиб, унинг иш фаолияти қонқарсиз деб топилди. Шунингдек, икки нафар ўрмон қоровули оғдлангирлиди.

Келгусида она табиғатни ниҳоят бундай совуққон муносабатлар тақдорланмайди, деган ишонч билан, ишқидий жамоамизга мурожаатларни тиниб, Маънаб АБДУРАҲМОНОВ, Бойсун тумани ўрмон хўжалиғи раҳбари

## ҲУҚУҚНИ БИЛГАННИНГ РИЗҚИ БУТУН

Баркамол инсон, унинг меҳнати ва турмуши, маънавий тараққийи ҳақида галжурлик бугунги сессиясининг асосини ташкил қилади. Келажакимиз бўлишни ёш авлод тарбияси, уларнинг маънавий ва ахлоқий жиҳатдан соғлом авлод бўлиши давлат аҳамиятига млик масаладир.

Юртбошимиз Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси XIV сессиясида сўзлаган нутқларида таъкидлаганларидек, «Биз ўз ҳақ-ҳуқуқларини танийдиган, ўз кучи ва имкониятларига таянган, атрофида содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларга мустақим муносабат билан ёндашадиган, аниқ замонда шахсий манфаатларини мамлакат ва халқ манфаатлари билан уйғун ҳолда кўрадиган эркин, ҳар жиҳатдан баркамол инсонларни тарбиялашимиз керак».

Мустақил Ўзбекистоннинг Бош қонунни қабул қилинган кундан буён 7 йил муқддат ўтди. Бу давр жаҳон, давлат, халқ тарихи учун жуда кичка фурсат, аммо жамият тараққийини ҳал қилувчи замонда давр йиллар, ойлар, кунлар билангина эмас, балки жамиятнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маънавий ҳаётида амалга оширилган ўзгаришларнинг теранлиги ва аҳамияти билан ўлчанайди.

Мустақиллик даврида республикада ҳуқуқ-тартибни, қонунчилиқни мустаҳкамлашга қаратилган «Конституциявий суд», «Маҳаллий давлат ҳокимияти», «Судлар», «Прокуратура», «Адвокатура тўғрисида» ва бошқа қатор муҳим қонунлар, Жиноят-процессуал, Жиноят-ижроа, Маъмурий жавобгарлик тўғрисида, Фуқаролик, Оила, Меҳнат, Солиқ, Божхона ва бошқа кодекслар қабул қилиниб, амалга киритилди. Эндиги энг олий мақсадиимиз ана шу қонунларнинг тулақонли ижросига эришиш.

Коммунизмда энг асосий қадрият сифатида инсон омили олинди. Конституция

## Қарор ва ижро

«Маънавият ва маърифат» Маркази, «Маҳалла», «Камолот» жамғармалари, халқ таълими бошқармаси, адвокатлар ҳайъати ва «Тошкент ҳақиқати» вилоят газетаси билан ҳамкорликда ишлаб чиқилган таълим маълумоти дастури режа асосида ҳуқуқий мавзуга оид тадбирлар ўтказилмоқда ва матбуотда мунтазам равишда ёритилмоқда.

Жумладан, адлия бошқармаси «Хуқуқий маърифат тарғиботи» миктабгаи бўлими, бошқарма ходимлари, вилоят адлия ва суд идоралари ходимлари томонидан жорий йил биринчи чораги давомида жами 396 (академик) соат ҳуқуқий мавзудаги давра суҳбатлари, маъруза ва урачуворлар ўтказилди, бевоқифа ҳуқуқий мавзуга оид кўрсатуш, эшиттиришлар ташкил этилди.

Бу борада вилоятнинг шаҳар ва туман судлари, муҳдорлик идоралари ва ФХДБ бўлимлари ходимлари томонидан «Нихоз ва оила», «Оила ва маҳалла», «Биз ҳуқуқни ўрганамиз», «Аёл ва ҳуқуқ», «Уемир ва қонун», «Жиноят ва жазо», «Гендандлик ва унинг оқибатлари», «Ешлар ва жамият», «Бурч ва мажбурият» каби мавзуларда қизиқарли маърузалар, урачуворлар, бадий кечалар, танлов ва давра суҳбатлари ўтказилганлиги диққатга сазовордир.

Ҳуқуқий таълим ва ҳуқуқий тарбиянинг мактабга тарбия муассасаларида, умумтаълим мактабларида олиб борилиши назарда тутичи норматив ва ўқув услубий мезонларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш ҳамда янги ўқув фанларини жорий қилиш мақсадида 1997 йил декабр ойида Ўзбекистон

натижасида баъзи бир умумтаълим муассасаларида «Давлат ва ҳуқуқ асослари» фанидан ўқув машғулотларига маълум қисм, амалиётчи ҳуқуқшуносларни жалб этиш ҳозирги кунга қадар йўлга қўйилмаган.

Келажак режаларимизда кўрсатиб ўтилган айрим камчиликларни зудлик билан бартараф этиш чора-тадбирларини кўришимиз, давлатимиз, халқимиз билдирган юксак ишончини оқлашимиз лозим.

Республикамиз Президенти И.Каримов 1997 йил 8 май куни Тошкентда «Давлат, жамият, оила ва ешлар тарбияси» мавзусидаги республика конференциясида «... давлат, жамият ва ота-онанинг бурчи фарзандларни соғлом ўстириш, вояга етказиш, умумий билим бериш билангина чекланмайди. Уларни ҳаёт замонавий касбухуар ўргатиш ва энг муҳими, уларнинг ҳаёт синоаларига мардона бардош бериб, турмуш гардобларини шижоат билан енгиб ўтиб, келажакда ўзларига муносабати йри топишлари учун имконият яратгимиз даркор. Мана шу ўта мураккаб ва долзарб масала бугунги ва эртанги ҳаётимизнинг ҳал қилувчи мезонидир» дея алоҳида уқирган эдилар.

Зеро, бу тақлифларнинг заминда улкан маъно бор. Истиқлолга эриштигимиздан кейинги иқтисодий ва сиёсий соҳалардаги барча ислохотларимизнинг асосий мақсади маънавий жиҳатдан мукамал ривожланган инсонни тарбиялаш, таълим ва маърифатни юксалтириш, миллий ўсиш фойсани рўбига қикарданган янги авлодга вояга етказишга қаратилган.

Бошқармаимиз ходимлари томонидан ҳар илти вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятлар бўйича суд амалиётини умумлаштирилиб, уларнинг тарбияланди камчиликлари ва ешлар жиноятчилигининг олдини олиш ҳуеуеида тегишли таълим, муассасаларга тақдимномалар киритилиб, уларнинг ижроси назоратга олинмоқда.

Масалан, 1999 йил биринчи чораги давомида шаҳар ва туман судлари иш юритувида вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноий ҳавфли ҳаракатлар жорий йил биринчи чорагида бир мунча органиллидан далолат бермоқда. Лекин биз ешлар томонидан содир этилаётган жиноятчиликка кескин барҳам бериб, уларнинг шижоати ва барча имкониятларини Ватанимиз равнақи учун хизмат қилишига йўналтиришимиз лозим.

Биз ҳуқуқий таълим ва тарбия борасида тинмай гапирамиз, шу ўринда олимай муносабатлар пойдеворига ҳам назар ташлашимиз, жамиятимиз асосий бўғини дуч келётган муаммоларни ҳал этишимиз лозим.

Хулоса қилиб айтганда, фуқароларни ҳуқуқий муҳофаза қилиш ва аҳолининг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш масаласида ижобий натижаларга эришишга интилишимиз зарур. Бунинг учун биз ҳуқуқшунослар авваломбор, ўзимизнинг ишиимизда тартиб-интизомни ўрнатишимиз, бериладан мазсулиятни вазирамизга тўри муносабатда бўлиб, қонун талабларига биринчи навбатда ўзимиз амал қилишимиз, фуқаролар билан тўри муомала қилиб уларни қабул қилиш учун тегишли шарт-шароит яратиш, ҳар бир муаммонни ечишда бошқаларга намуна бўлишимиз, ишиимиз маданиятини юксалтиришимиз керак.

Маънавий баркамол авлодни шакллантириш, ўсирил ва ёшларнинг келажиги, тарбияси учун қайғуриш барча соҳа мутаассадилари билан бир қатарда биз, ҳуқуқшуносларнинг ҳам зиммаимизга улкан ва шарафли масъулиятдир.

Эргаш ХОЛМАТОВ,  
Тошкент вилояти адлия  
бошқармаси бошлиғи,  
I даражали адлия  
масахотчиси

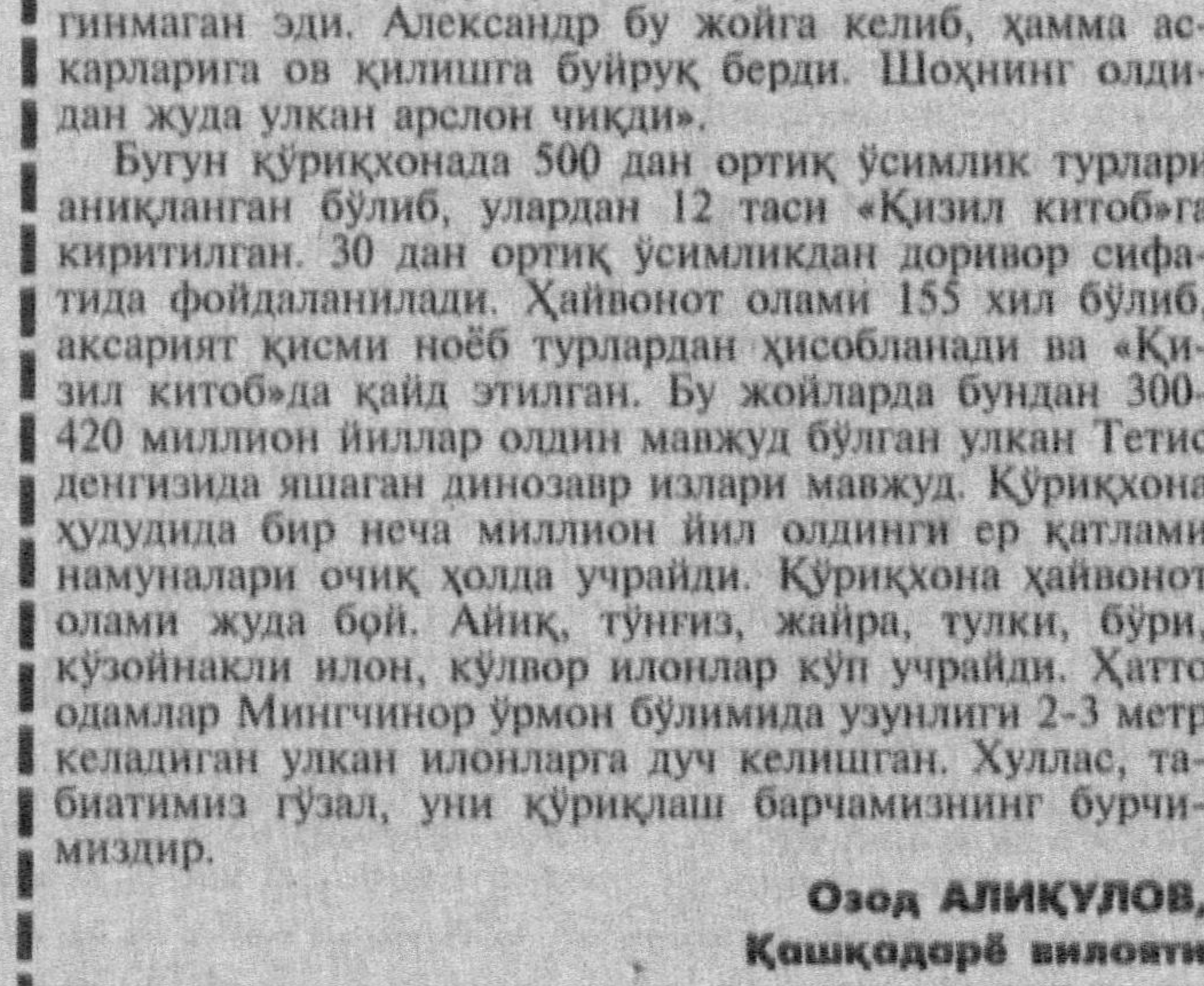
## ИСКАНДАРНИНГ ҚАДАМИ ТЕККАН...

Республикамизнинг қайси бурчага борманг, қўлаб-яншаётган қўриқчаларга кўзингиз тушайди. Қашқадарь вилояти Китоб тумани ўрмон хўжалиғи бошлиғи, она табиғатимизнинг фидойиларидан бири Бахтиёр Эюбов бу борада қуйини сўзлайди.

Китоб тумани ҳудудида, Зарафшон тизмасининг жанубий-ғарбий ёнида, 5378 гектар ер ажратилиб, 1979 йил давлат муҳофазасидаги геологик қўриқхонага айлантирилган, - деди у. - Қадимги манбаларда ёзилишича, бу ерлар ўтмишда ҳам қўриқхона бўлган экан. Масалан, Қадимги грек олимларидан Диодор ва Квинт Курций Руф маълумотида қараганда, милодга қадар бўлган даврда Александр Македонский Мароканд (Самарқанд) яқинидаги Басита ёки Базайра деган жойда маҳаллий ҳокимликка бораганида, у меҳмонга ўз мулкидаги ўрмонда оу қилишга рухсат берган ва бу жойда жаҳонгир ўз қўли билан арслон овлаган.

Квинт Курций Руф бу манзилни шундай тасвирлаган: «Бу жойда йиртқичлар борлигининг бош белгиларидан бири ўрмонлар ва қўриқчаларда ҳайвонлар тўда-тўда бўлиб юришидир. Бундай жой учун катта ўрмонларни танлашда ва атрофини девор билан ўраб олишда, овчилар учун яширилган баланд миноралар ясалди. Бу қўриқхонага тўрт йилки, ҳеч ким етганимаган эди. Александр бу жойга келиб, ҳамма аскарларига оу қилишга буйруқ берди. Шохнинг олдиндан жуда улкан арслон чиқди».

Бугун қўриқхонада 500 дан ортққ ўсимлик турлари аниқланган бўлиб, улардан 12 таси «Қизил китобга» киритилган. 30 дан ортққ ўсимликдан доринор сифатида фойдаланилади. Ҳайвонот олами 155 хил бўлиб, аксарият қисми ноёб турлардан ҳисобланади ва «Қизил китоб»да қайд этилган. Бу жойлардан бундан 300-420 миллион йиллар олдин мавжуд бўлган улкан Тетис денгизида яшган динозавр излари мавжуд. Қўриқхона ҳудудида бир неча миллион йил олдинги ер қатлами намуналари очқ ҳолда учрайди. Қўриқхона ҳайвонот олами жуда бой. Айиқ, тўнғиз, жайра, тулки, бурн, кўзойнакли илон, қулвор илонлар кўп учрайди. Ҳатто одамлар Мингчирвор ўрмон бўлимида узунлиги 2-3 метр келадиган улкан илонларга дуч келишган. Хуллас, табиғатимиз гўзал, уни қўриқлаш барчамизнинг бурчимиздир.



Озод АЛИҚУЛОВ,  
Қашқадарь вилояти



### Хар кимки ёмон бўлса... КОРА КУРСИ

### Унга дастлаб 12 киши ўтирди. 11 нафари қамалди, бировига эса жазони Яратганинг ўзи юборди.

...Улар беш киши эди. Ҳаммалари бир оиладан, бир хил жиноятчи. Улар қинғирликнинг ўртасида юриб «кун қурган»лардан. - Жиноят - боши берк кўча. Унинг йўлига кириб қолганларнинг қайтиб чиқиши дарғумон. Олга юрсанг чоғга қулайсан ёки пешонанг бориб тошга урилиб мажаланган. Орта қайтиш йўли ҳам мавжуд: тавба-тазарру ва унинг илоҳотида олиниши ёки тегишли жазонинг ўтатиши. Ва минбаъд бу қалтиб кўчага йўлмасликка қасамд қилиш. Жиноят кўчасида санжиб, узоқ ҳаёт кечирганлар ёки бу йўлда мурод-мақсадга етганлар дегани йўқ. Бирови қўлга тушиб қамалса, бирови қамокдан ҳам бешбаттар қийноқлар (яшгон азоби)га дуч келса, бошқа бирови эса ўлиб қутулади. Бизнинг қаҳрамонларимиз бошига ҳам шу савдо тушди: тўртов қамалиб кетди, бирови ўлиб қутулди. Уларни бу кўчага гиёҳфурушлик, аникроги, жирканч контрабанда аталмиш жиноят содди. Уларни бу қалтиб ва қабих йўлга оқ сўт бериб боққан, ўз оналари бошлади. Ўз фарзандини кўра-била туриб чоғга қўлатган ва жинийи ишта йўллаган кимсани она деб аташга тили бормайди, кишининг. Бирок унинг ўзи йўқ, энди у ўлиб кетган. Лекин «тарбиялаган» 4 нафар фарзандига муносиб жазо тайинлади, жами 38 йил. Қўлнинг яраша - қидирмиш. Адолат юзасидан гапиралган бўлсак, 4 фарзандга берилган бу жазо суднинг эмас, онанинг ўзи берган жазо. Аммо бу берилган жазонинг ҳаммаси эмас. Мазкур иш юзасидан «қора курси»га ўтирганлар сони

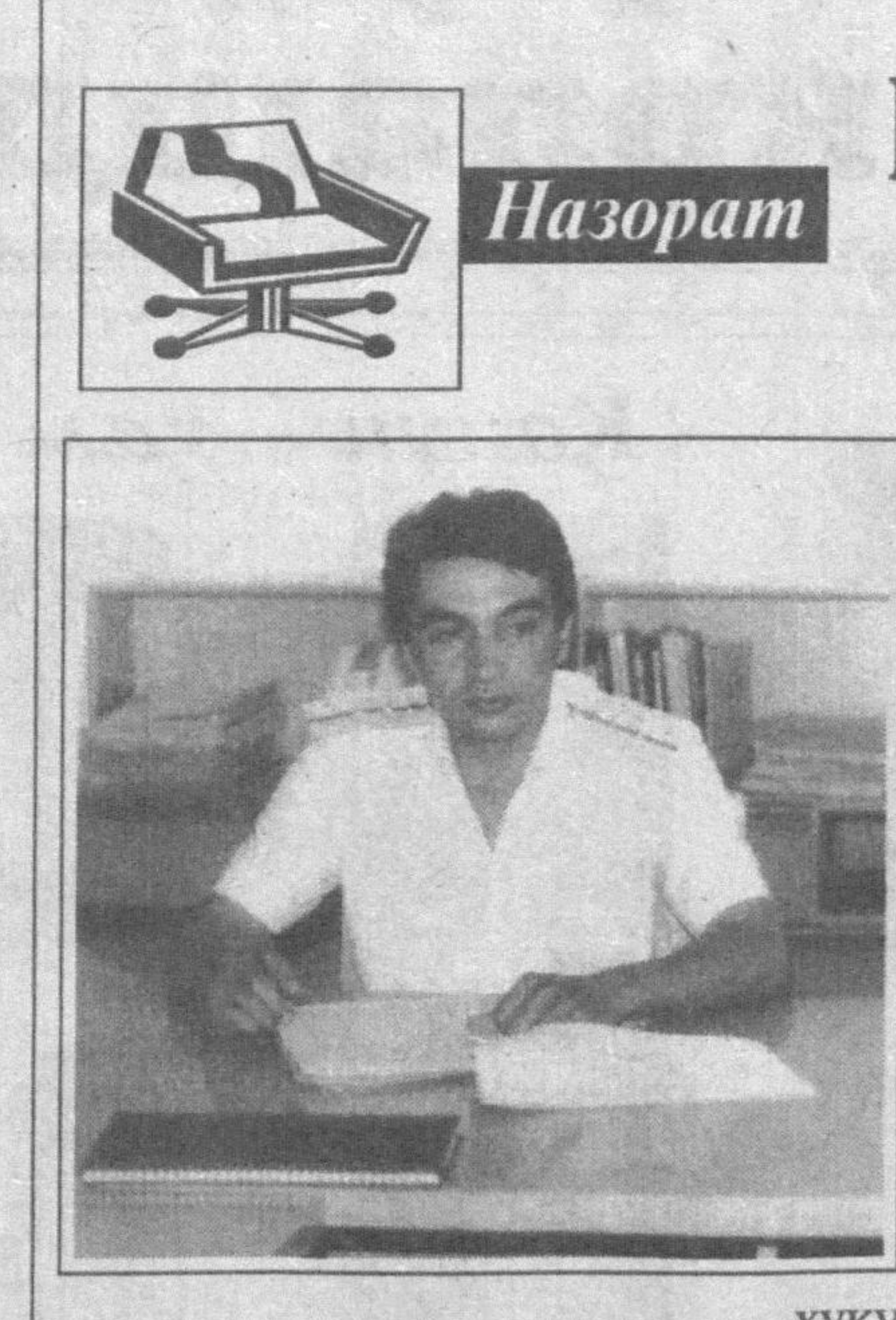
12 киши эди. Уларнинг 11 нафарига тайинланган умумий жазо муддати эса айтишгагина осон: 104 йил. Наҳора, халқ юрт манфатларига қарши қаратилган, эзу халқ нафратига рағбат бундай жиноят жазоси қолмайди, албатта. Тергов-сурштирув ва суд ҳарётида жиноятчилар 7,1 кило ажал уруги - тирьяк ва 84,5 грамм ҳавфли героин моддасини Хоразм вилоятига келтириб, савдо қилгани аён бўлди. Гиёҳфурушлик билан 12 киши шугулланган. Улар сотган ажал уруги тўлалигича истеъмол қилганида борми?.. Жиноятнинг ижтимоий ҳавфлилиги ҳам шу-да. Унинг бундан ҳам жирканч тарафи: ўнларча, юзларча кишининг соғлиги, ажали эвазига уч-тўрт ноқаснинг чўнтак қаппайтириши. Пул, мол-дунёни инсон ҳаётидан устун қўйишдек тубданликни қонун ҳам, виждон ҳам кечирмайди. Суд қўриқларида фақуллада ҳолатга катта эътибор билан қарагани ва жиждий баҳо берганининг боиси ҳам ана шундан.

...Урганч шаҳридаги Алишер Навоий кўчаси, 78-уй. Жиноятчиларнинг унга хос «штабига» айланган уяси шу ерда жойлашган. Суд-тергов органлари аён бўлган маълумотларга қараганда, дастлабки савдо-сотик 1997 йилнинг август ойида амалга ошди. Хазораси тумани маркази Охунбоев кўчасида яшайдиган Ражаббой Ҳожиёвнинг Урганчдан «азиз меҳмон» - Тўхта опа Сотимова ўғли Мақсуд Отахонов билан бирга ГАЗ-24 машинасини «таъмирлаштири» баҳонасида ташриф буюради. Таъмирлаш баҳона бўлди-ю, бу ерда бошқа «савоб юмуш»га ҳам кўл уриди. Гиеванд молдаларни пуллаб фойда орттирган Р.Ҳожиёв, «қасалванова» таниши Тўхта Сотимовага 200 грамм тарьяк-

нинг қидирмиши яқинлаб келаётганини ҳатто хаёлига ҳам келтирмайди. Туркманистон Республикаси Тахта тумани «Барқарор» жамоа хўжалигида яшган Кумуш Қурбониева қўлга тушди-ю, ҳамма сир ошкор бўлди. У судда тўғридан-тўғри кўрсатма берди: «Тўхта опа Мақсуд деган ўғли билан уйимизга меҳмон бўлиб келди. Шу ерлик Жонмурод деган кишидан унга сотган тарьякнинг пулини ундириш учун келган эканлар».

Судда Тўхта опанинг бу ерга келиш сабаби бошқа бўлиб чиқди. У қўшни республика аслида сотилган «дорин»нинг пулини ундириш учун эмас, балки россиялик мижозлари илтимосига кўра 2 кило героин харид қилгани борган экан. Аксига олиб, бунча миқдордаги «оқ ўлим» элчиси-ни харид қилиш имкони бўлмаган. Оралдан 2 кун ўтганидан кейин тошқовузли сотувчи Кумуш қўшни ҳамтовои Мурод Оразмедов билан қўл ушлашиб Тўхта опанинг Урганчдаги ҳовлисига кириб келди. Лекин улар Хоразмга героиннинг ўзинимас, даргани олиб келишган. Тўхта опа меҳмонлар ваъда қилган 80 грамм захри қотили олиб келиш учун эрта-си саҳарда ўғиллари Мақсуд билан Маҳмуджонлар меҳмонларга қўшиб Тошқовузга жўнатилади. Кун пешинга оқанда орзиқиб қутулган «мол» 84,5 грамм ўта таъбирчан «оғу» героин молдаси хуфя йўллар орқали Урганчга омон-эсон етказиб келинади. Мол билан бирга сотувчиларнинг ўзлари ҳам келишади. Тўхта опа ўзида йўқ хурсанд эди. Бу «оғу» эвазига 2000 Америк долларини шу «заҳотиқ» нақд санаб олади.

Қаранг, омад келса осмондан чалпак ҳам ёғиларкан. Сотимовнинг ҳонандона шу кун Самарқандлик ҳам қўнроқ эди. Бирок энди опа уларни тан олган келмади. Негаки, унинг нотаован кўнгли героин тусайди. Шу боис «мол»нинг рад эди. Аммо меҳмонлар ҳаба бўлишмади. Чунки ҳаридорнинг униси бўлмаса бўлисин... Улар молнинг 1650 граммни қорқақло-



(Боши 1-бетда)

нагонлар турар-жоЙ фонди рўйхатида бўлса-да, 1990 йилдан бунён-уй-жоЙ фонди ё бошқа қорхона ва ташкилотнинг балансида олинмаган. Ушбу йўлларга фуқаролар рўйхатга ўтмасдан, узор келишув асосида нақд пулга сотиш ва сотиб олиш ҳисобидан яшаб келмоқдалар.

Масалан, «Дилором» кўчасидаги 5-уйнинг хусусийлаштирилган 4-хонадонини 1998 йил феврал ойида фуқаро А.Тожибоев ва Гарвайнителар оиласидан 100 миң сўмга сотиб олиб, яшаб келган. Туман ҳокимиятининг ўринбосари А.Холмуродов бошлиқ комиссия ўш ойдан кейин унга шу ўйга кириб яшаш учун рўхсат берган.

Афсусларлики шундаки, туман ўй-жоЙ комиссияси 1997 йилнинг март ойидан буён 225 та фуқаро шу тарихи, масалани охиригача ўрганмасдан, юзаки қараб чиқиб, ордер берган. Ушбу йўллар ки-нинг балансида, уларга хизмат кўрсатиш қандай аҳолининг мазкур комиссияда локал бир марта му-ҳокама қилинмаган. Бу ҳо-налонларда яшаётганлар пардаси тўсиб қўйилми, ҳаётнинг тўғри йўли қолиб, эгри-бугри йўлларга юриб кетдилар. Лекин ҳақиқат барибир қарор то-пади. Кимки ёмон бўлса, жазо топмай қолмайди.

Рашид ОЛЛАБЕРГАНОВ,  
Хоразм вилоят суди судьяси,  
Абдулла СОБИРОВ,  
«Инсон ва қонун» мухбири

### БОШЛИҚЛАРНИНГ «БЕБОШЛИК»ЛАРИ

уй-жоЙ фонди тўғрисидаги Низомининг 3-қисми асосида ўй-жоЙ шартларини яхши-лашга муҳож фуқароларнинг рўйхатини олиб, навбатга қўйили-ши белгиланган. Аммо ҳоқимликда, ўй-жоЙ комиссиясида ҳам бун-дай рўйхат ва ҳисоб юритилмаган.

Туман ўй-жоЙ фонди хизмат кўрсатиш бошқармаси Ўзбекистон Республикаси «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги» Қарорига зид равишда шартнома тузилмаган 1600 та хонадонга ҳеч қандай хизмат кўрсатилма-са-да, ойма-ой коммунал хизмат ҳақларини ҳисоблаб келишган. Натихада 1.800 миң сўмлик дебитор қарз-лари пулга бўлган.

Шу қарзларни ҳисобдан чиқариш учун ҳокимият комиссиясига қонунга хилоф бўлган 14-сонли қарорини беқор қилиш тўғрисида про-тест киритилди. Қонун бу-зилишига йўл қўйган туман ҳокимиятининг ўринбосари, ўй-жоЙ комиссияси раиси А.Холмуродов, туман ўй-жоЙ фонди хизмат кўрсатиш бошқармасининг бош-лиги Ш.Мирзаев оғоҳлан-тирилди. Айни пайтда туман ўй-жоЙ фонди хизмат кўрсатиш бошқармаси ра-жабарига қонунбузарликни да-рҳол бартараф этиш ҳақида амрнома киритилди. Шу амрнома асосида шартнома тузилмаган ҳолда 1600 хо-надонга чиқарилган 1.833600 сўмлик дебитор қарз ҳисоб-дан чиқарилди. Хизмат ва-зифасини бажаришда ўзо-шимчалик қилиб, масўлиятсизликка йўл қўйган Ш.Мирзаев туман ўй-жоЙ фонди хизмат кўрсатиш бошқармаси бошлиғи лаво-зимдан четлатилди.

Афсуски, тумандаги ай-рим раҳбар шаяхлар бу тек-шириш натижасидан тегиш-ли хулоса чиқара олмади. Шу сабабли бу масала бил-ан яна шугулланишга тўғри келди. Бизга коммунал хиз-матлари учун ҳоналон эга-лари билан шартнома туза-ми, коммунал хизмат кўрсатилганини ақиқатдан туриб, ҳоналон эгалари иш-лайдиган қорхона маъмури-яти билан келишиб, улар-нинг розилигисиз, иш ҳақидан коммунал хизмат-лар учун пул маблагларини ушлаб йиғишга йўл қўйил-гани ҳақида маълумот туш-ган. Бу масала текширил-ганда ноқонуний ишларга ҳатто айрим ташкилот ра-жабарлари ҳам бош қўшаёт-гани маълум бўлди.

Жумладан, туман молия бўлимининг бошлиғи З.Бо-тиров квартира ҳақларини бевосита ўй эгаларининг ўзларида ундириш чо-раларини кўриш ўрнига, шу фу-қаролар ишлайдиган қорхо-на ва ташкилотларнинг ра-жабарлари ва аҳолига ўй-жоЙ коммунал хизмати кўрсатув-чи газ таъминоти, сув, электр тармоғи, ўй-жоЙ бошқармаси, коммунал хиз-мати каби идоралар билан қонуний кўчга эга бўлмаган солиштирма далолатнома-ларни туздириб, ҳақини уларнинг биланқати ҳисоб рақамидан пул кўчириш йўли билан ундиришнинг осон йўлини ўйлаб топган. Ражабарнинг бу ноқонуний ҳаракати фуқароларнинг ҳуқуқларини қўпол равиш-да бузиш ёки поймол қилиш билан тенг эмасми? Бу ҳужжатни юритувчи

Шухрат АЛИРИЗАЕВ,  
Жиззах вилояти,  
Пахтақор тумани  
прокурори, 1 даражали  
ҳуқуқшинос

### «ПЕРСОНА ГРАТА» НИМА ДЕГАНИ?

(Боши 1-бетда)  
«Дипломатик протокол ва этикет» қўлланмаларининг давомидир.  
Луғатнинг мақсади рус ва ўзбек тилидаги ў ёки бу ҳуқуқий атаманинг тушунилшини осонлаштириш, чуқурлаштириш, халқаро ҳуқуқшуносликнинг атамалар лексикасини бойитиш, халқаро ҳуқуққа оид терминлар тўғрисидаги тасавурларини - ҳуқуқий тафаккурини кенгайтиришдан иборатдир.  
Луғатда рус ва бошқа Ев-ропа тилларида кўп қўлланадиган ҳуқуққа оид атамаларнинг ўзбекча муқобиллари маҳорат билан танланган. Масалан, агрессивная война - босқинчилик уруши; альтернатива (выбор одной из имеющихся возможностей) - муқобил (мажбур бир неча имкониятдан бирини танлаш); беженец (лицо, покинувшее страну проживания из-за преследований) - қочоқ, қочқин (бирор тазқиб туфайли ўзи яшаётган мамлакатдан қичиб кетган шахс); коммерческие права при международных полётах - халқаро парвозларда тижорат ҳуқуқлари ва ҳоказо. Муаллифлар халқаро ҳуқуққа оид атамаларнинг ўзбек тилига ўнгоришда ортиқча сунъийликка бўрмасдан, улар таркибининг маълум қисмини айнан хорижий ва маълум қисмини эса ўзбек тилидаги муқобил сўзлар асосида бириктириб, маъ-нуни тўла сақлашга ҳара-кат қилганлар. Мисоллар келтирамиз: военная кон-трабанда - ҳарбий кон-трабанда; военный аташе - ҳарбий аташе; всемирная метеорологическая организация - жаҳон метеорология ташкилоти; дипломатическая переписка - дипломатик ёзма; международный торговый арбитраж - халқаро савдо арбитражи, стратегическое вооружение - стратегик қурол-аслаҳалар; юрисдикция государства (права судебных и административных органов на рассмотрение дел, находящихся в их компетенции) - давлат юрисдикцияси

ифодалаш ҳар жиҳатдан мақбул бўлар эди.  
Луғатда бартер, геноцид, демилитаризация, денонсация, депортация, капитуляция, консенсус, контрибуция, континентал, конференция каби атамаларни рус тилида қандай ёзилган ва қандай қўлланилган бўлса, ўзбек тилида ҳам шундай ёзиш иш тутишган. Қуйидаги хо-рижий атамаларнинг ўзбек тилида айнан берилиши мақ-садга мувофиқдир: аташе, декларация, меморандум, нота, эмиссар, ультиматум, рецензия, резидент, репарация, экстремизм ва бошқа-лар. Луғатда уларнинг ўзбекча изохи берилгани айти мундас. Шу ўринда, ҳозир ке-либ қўлланаётган омбулс-ман, импичмент, ратификация каби юридик терминлар-нинг ҳам ўзбек луғатлардан қўйилиш мақсадида муво-фиқдир, деб ҳисоблаймиз. Бинобарин, бугунги ўзбек тилида банк, кредит, биржа, корпорация, реферendum, менежемент, менталитет, де-мократия, дипломатия, кон-ституция, экология, экстре-мизм... халқаро олимна сўз эмас, кабарло (ҳуқуқий) ата-ма сифатида талқин қилина-ди.  
Луғат муаллифларнинг кўп меҳнат қилганликлари, хайрли бир ишни амалга оширишлари туғрисида. Таржима-ларнинг, шарҳларнинг деяр-ли кўпчилигига тўла қўши-ламиз ва уларни қўллаб-қув-ватлаймиз. Айни чоғда лу-ғатни синчилик ўқирканми-зи, баъзи мулоҳазалар ҳам юзга келди. Масалан, «аутентичный текст» ибора-си «матнинг аутентлиги» (5-бет) деб ўтирилган. Ушбу ибора «матн мослиги», «мат-нинг мослиги» ёки «матн-нинг мувофиқлиги» деб тар-жима этилса бўлар эди. Яна «биатрилли» сўзи «биатриллар» (6-бет) эмас, «кўп фуқаро-ликлик» деб, «дипломатический корпус» (12-бет) «дипломатик гуруҳ» деб, «мо-дус вивенди» «ватқинчи-лик битим» деб, «опинно юри» (28-бет) «юридик бунқўсонлик» ёки «ҳуқуқий ҳоқсонлик» деб, «персо-на гратани» (30-бет) «матлуб шахс», «персона нон гратас» иб-реси «номатлуб шахс» деб

Карим НАЗАРОВ,  
ТДЮИ профессори,  
Ҳожимурод РАСУЛОВ,  
Собир УСМОНОВ,  
ТДЮИ доцентлари



Суратда: (уңдан) жиноят-қидирув бўлимида бошлиқ, милиция майори, тезкор гуруҳ ражабар Абдумуин Бекмуратов, тезкор вакил, милиция катта лейтенанти Абдулғиф Фордуров, катта тезкор вакил, милиция майори Сергей Богдановлар янги тадбирларни ишлаб чиқмоқдалар.

### Ичкилик барча ярамасликларнинг насаидир... Алишер Навоий

Риштон тумани ички ишлар бўлими жиноят қидирув гуруҳининг катта тезкор вакили, милиция капитани Турбож Ҳамроалиев билан ичкиликнинг оналарга келтириётган қасофатларга ҳақиқатга суҳбатимиз анча узоқ чўзлди.  
Турбож кўпни кўрган йиғит экан. У менга кўп ибратли воқеаларни сўзлаб берди. Жумладан, туманда ичкилик туфайли ёш ониларнинг бузилиб кетаётгани, уларига ўт тўшаётгани, айрим ёшлар соғлиғидан айрилиб, хонавайрон бўлатганини гапирар экан, бир муҳажир воқеа мени сескантириб юборди.  
- Бир кун бошқарма-га галати хабар келди, - деб ҳўкья қилди у. - Туманимизнинг Хўрамо-бол қишлоғида яшувчи Икром Ҳамдамов деган йиғит негидир йўқолиб қолганини кўп-кўпни-бузди. Шу йаит 25 кунга ташкилотнинг бўлимига йиғилган бўлиб, ўлдириб қўйган эканлар.

### Мастлик-пастлик АРОҚХўР Ёлди, УКАЛАРИНИ ХАМ...

1970 йилда туғилган, муқаддам судланган. Ҳеч қаерда ишлаймай, кўчаларда ичиб, отнинг қашқасидий кўзга ташланган. Ундай одамнинг бирдан кўрнмай, маҳалла тиғичи қолганидан базилар суяонса-да, яна шубҳага боришибди.  
Ички ишлар бўлими тезкор сурштирув гуруҳи тузи. Гуруҳга туман ички ишлар бўлими бошлиғининг бирчи муовини, милиция майори Бурхонқор Қодиров ражабарлик қилди. И.Ҳамда-мов чиндан ҳам 5-6 кундан бери қишлоқда кўрнмай қолгани аниқланди.  
Б.Қодиров Икромнинг умиджон ва Аҳлиддин исми укаларини сураганда улар акалари ҳужжат-ларини олиб, қаердадир қичиб кетганини айтишди. Терговчи уларнинг чайна-либ, тутилиб-тутилиб гапириларидан шубҳага бориб, жиждий сўроқка тутди. Шунда ҳаммаси ойдинлашди. Умиджон билан Аҳлиддин Икромнинг бошига йиғилган уриб, ўлдириб қўйган эканлар.  
Улар мурданга ўй орқасидеги эски, ташлиқлик хожат-хонага ташлаб, устига хашак ва ўтиларни териб қўйганларини тан олшанди. Эски хожатхона қовлиниб, у ерда И.Ҳамдамов жасади топилди. Умиджон ва Аҳлиддин Ҳамдамовлар қўлга олинди.  
Терговда аниқланишича, марҳум И.Ҳамдамов олин-судланиб, жазо муддатини ўтаб қайтганидан сўнг тўғри хулоса чиқармай, мунтазам спиртли ичимликлар истеъмол қилиб, қишлоқда жамоат тартибини бузиб юрган. Қотилнинг ўзи берган қўл ҳам у туғунгича ичиб олиб, тартиббузарликлар содир этган, фуқаролар билан га талашиб, қучма-кўча уришиб, сўқиниб юрган.  
Кеч соат ўнларда уйга қайтган, тиғична ухлаб ётган 21 ёшли укаси Аҳлиддинни туртиб йў-тиб, ёмон сўзлар билан ҳақоратлайди. Уни уриб, уйдигарларнинг тиғичини бузди. Шу пайт 5-6 кунга катта укаси Умиджон

маҳрум қилди, - деб гапини тутатди Турбожон.  
Умрида бировга озор бермаган, қўй оғиздан чўп олишга ййманмадиган Умиджон билан Аҳлиддин ўз акаларини ўлдириб қўйишди-я... Аслини олсак, бу ишга уларнинг кўнгли бўлармиди?.. Қайси бир оқил киши ўз жаригарга қўл кўтаради? Турбожонга айтадиган гапларини кўп эди. Лекин фикрларини Аҳмад Дошишнинг ҳилмати билан ифодалаб қўя қолдим:  
«Майхўрлик фитнес-фасолдинг уяси бўлиб, ҳамма бузқучликлар шундан келиб чиқади. Майхўрлик базмларида хуноқ воқеалар юз бери-ши аниқ. Оқиллар эса бундай ишларга йўл қўймайдилар. Агар майхўрлик дониш маъшулотга айланса, ундай кишилардан яхши, дунёвий ишларни кутмас-лик керак. Чунки маст бўлиб юргилар дунё ишларининг ҳеч бирига ярамайдилар».  
Зоймиддин ДўСТАМТОВ,  
«Инсон ва қонун» мухбири

*Ижтимоий ҳимоя*

# ҲЕЧ КИМ НОРИЗО БЎЛМАСИН



**Абдулла ҚОДИРОВ** - 1945 йилда туғилган. Тошкент қишлоқ ҳўжалиқ институтини ҳамда Тошкент давлат университетининг юридик факультетини тугатган. Пискент туман ижроия кўмитаси масъул котиби, 1985-1995 йиллари Анжир шаҳар судининг расми бўлиб, 1995 йилдан Пискент туман ҳокимининг муовини - Назорат инспекцияси раҳбари лавозимда ишлайд.

Абдулла Қодириков, назорат инспекциялари зиммасига Ўзбекистон Республикаси Президентини Фармонлари, фармойишлари, уларнинг ижроси юзасидан қабул қилинган ҳукумат қарорларининг қандай бажарилаётгани, ижрозилик интизомига ривоят этилиши тегини, турли даражадаги раҳбарларнинг хизмат мавқени суниетсизмол қилдирилганлиги тўғрисида фуқаролардан тушган хат ва аризаларни ўрганиб, иқтисодий ислохотларни янда чуқурлаштиришга қаратилган тақдирларни тайёрали каби роят масъуляти вазифалар юктатилган. Бунинг устига назорат инспекцияси раҳбари ёки ҳодими турли касб ва мухтасассисларга йўналтирилган ҳўжалиқ, корхона, ташкилот ёки муассасалар фаолиятини ўрганишига тўғри келади...

Фикрингизни тушундим. Ҳар бир соҳани ўрганиш учун ўша соҳа мухтасассиси айланишга тўғри келади. Шунинг учун кўпинча сафимизга фаолиятини текширишимиз зарур бўлган соҳанинг бирлимондорини жаб этишга ҳаракат қиламиз. Туманларда бошлиқ ва мухтасарлардан иборат штатларига мавжуд бўлганлиги сабабли барча соҳалар фаолиятини назорат қилишда биринчи кўринадиган ҳимоя қилишга тўғрилики табиий. Лекин ишнинг меҳр, масъуляти ҳисси билан қарасан бўлгани. Муаммолар ўз ечимини топаверади. Муҳими, фармон ва қарорлар ижроси фақат қозғолагина бўлмаслиги керак.

Абдулла Қодириков, бозор иқтисодига ўтин даври шароитида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш борасида Республика Президентини ҳукуматининг бир қатор фармон ва қарорлари қабул қилинган. Мазкур фармон ва қарорлар ижросини таъминлаш борасида туманда амалда оширилган ишлар тўғрисида тўхталсангиз...

Ҳақиқатан ҳам инспекцияимиз асосий эътиборни аҳолини бозор иқтисодиётига ўтин даври қўриқчиларидан ҳимоя қилишга қаратилган. Фармон ва қарорлар ижросига, шунингдек, туман ҳаёти учун долзарб муаммолар...

ни ҳал этини борасидаги вазифаларга қаратади. Тарихдан маълумки, янги жамиятга ўтин даврларида ҳеч қандай давлат аҳолининг ижтимоий муҳофазасини ўзини қамраб олган эмас. Бизнинг давлатимиз бу роят зарур муаммони ўзини қамраб олди. Бундан қўланган мақсад аҳоли қатламларининг турмуш даражасида катта фарқларга йўл қўймадики баркамолликни таъминлашди.

Назорат инспекцияимиз Республика Президентининг 1996 йил 10 декабрдаги «Кўп болид оилаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тўғрисида» фармони ва шу Фармон асосида қабул қилинган республика ҳукуматининг 1996 йил 10 декабрдаги қарорини, Республика Президентининг 1991 йил 27 майдаги «Узлар парварлишига муҳтож ёлғиз пенсионерларни ижтимоий ҳимоялаш юзасидан қўшимча тадбирлар тўғрисида» фармони ва Республика Вазирлар Маҳкамасининг шу асосда қабул қилинган 145-сонли қарорининг ижроси текширилганда 77 нафар қаровчиси кескалардан 15 нафарининг уйи кўриқчи ва табиий газ билан таъминланмаганлиги, 31 нафарининг уйи таъмирга муҳтожлиги, икки нафари эса мулкка уй-жойсиз эканлиги аниқланди.

Мана шу ёлғиз кескалар ҳам бирор ташкилот, ҳўжалиқ ёки корхонада меҳнат қилиб, пенсияга чиққан. Лекин ўша ташкилот раҳбарлари уларнинг ҳолидан улар ҳабар олманган. Улар инсоннинг инсон олдидлиги бурчини унутиб қўйганлар. Ваҳоланки, ота-болболаримиздан мерос бўлиб келатган аjoyиб ҳаёт усули билан бўлса-да, ёлғизларнинг уй-жойларини таъмирлаб беришлари мумкин эди.

Хурматли Президентимиз таъкидлаганларидек, инсон маънавияти, юксак ахлоқи ва маланияти, гўзал миллий анъаналарни тиклаш вақти аллақачон етган.

Ислохотларнинг бошланғич босқичида қўлланилатган ижтимоий ҳимоя чоралари чуқур тахлил қилинганда, ёрдам пули ва имтиёзлар баъзан аҳолига муҳтожлик даражасини ҳисобга олмасдан берилаётгани, исрофгарчиликларга йўл қўйилганлиги маълум бўлди.

Шунингдек, туман ҳудудий табиий бирлашмаси бинолари, касалхоналарнинг иситиш тармоқларини таъмирлашга ҳам бошлиқ қилинди. Ҳаз фарман стацияси ҳам қулай бинога кўчирилди. Савдо дўконлари таъмирлан чикарилди. Қаровчиси йўқ ёлғиз пенсионерларнинг уйларини таъмирлашга ҳомий ташкилотлар жалб қилинди. Хуллас, текшириш даврида аниқланган ҳар бир камчиликини тўлатиш инспекцияимиз диққат марказида бўлади.

Тўхтамурод ҲАСАНБОВ сўхбатлашди

айни мулдо бўлди. Лекин тумандаги мавжуд қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари томонидан кам таъминланган оилаларга 1999 йилнинг уттан 3 ойи мобайнида тайинланган моддий ёрдам ҳужжатлари қўриб чиқилганда «Янгиобод» маҳалласида 4500 сўм, «Муратли» қишлоқ фуқаролар йиғинида 11700 сўм, «Бирлик» маҳалласида 14800 сўм, жами 39715 сўм миқдордаги давлат маблағи нотўғри сарфланганлиги аниқланди.

Аҳолига ижтимоий ёрдам қўриқтишда маҳалла ва қишлоқ фуқаролар йиғинлари ўз ички имкониятларини ҳисобга олган ҳолда аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш мақсадида қўшимча чора-тадбирларни амалга оширишга ҳақиқидирлар. Лекин бу борада қўнунбузарликка асло йўл қўйилмаслиги керак.

**Абдулла Қодириков, текширишлар жараёнида аниқланган камчиликларни бартараф этишда назорат инспекцияси қандай рол ўйнайди? Ёки инспекциянинг вазифаси фақат хато ва камчиликларни ҳаёт беришдан иборатми?**

— Йўқ, асло. Биз аввало, барча эътиборни камчиликларни, йўл қўйилган қонунсузиларни бартараф этишга қаратамиз. Уларнинг олдини олиш мақсадида қўнунбузарликларнинг олдини олиш инспекцияимиз томонидан семиртадиган йўл қўйилган. Игиллиги ўзгартирилди. Игиллида Республика Президентининг Фармонлари ва ҳукумат қарорлари билан ижтимоий таъминот бўлими туман марказига қўйиб, бўлим биноси тулик таъмирдан чиқарилди.

**Шу кўнунларда амалда оширилган ишлар хусусида ҳам икки оғиз...**

— Назорат инспекцияимизнинг бевосита кўмаги билан ижтимоий таъминот бўлими туман марказига қўйиб, бўлим биноси тулик таъмирдан чиқарилди. Шунингдек, туман ҳудудий табиий бирлашмаси бинолари, касалхоналарнинг иситиш тармоқларини таъмирлашга ҳам бошлиқ қилинди. Ҳаз фарман стацияси ҳам қулай бинога кўчирилди.

Савдо дўконлари таъмирлан чикарилди. Қаровчиси йўқ ёлғиз пенсионерларнинг уйларини таъмирлашга ҳомий ташкилотлар жалб қилинди. Хуллас, текшириш даврида аниқланган ҳар бир камчиликини тўлатиш инспекцияимиз диққат марказида бўлади.

Тўхтамурод ҲАСАНБОВ сўхбатлашди

Марказий ва маҳаллий газеталари ўқиб ёхуд телекўрсатувларни мунтазам томоша қилиб, юртбошимизнинг қатъий давлатлари, ташаббусларидан сўнг танқидий чиқишларининг биринчи жонланганлиги гувоҳ бўламиз. Айниқса, Президентимизнинг «Санитария қўнунларини бузганлик учун жавобгарликни кўчатириш тўғрисида»ги Фармонлари (2 март, 1998 йил)дан сўнг айтиш жоизки, давлат санитария назорати фаолиятида кескин бурлиқ ясалди. Шу чоққача айрим СЭС ходимлари жойларда манмансизаган амалдорлар ҳақида талабаларини эътиборсиз қолдираё-

жавобгар бўлган шахслардан 8 нафарига нисбатан тегишли ҳужжатлар тайёрланиб, прокуратура ва суи идораларга жўнатилиди. Жорий йилнинг шу пайтгача эса қариб 160 нафар масъул шахслар ўзларига қарашли ҳудудларда санитария қўнунлари талабларини бажармаганликлари учун 380 миң сўмлик жаримга тортилди. Жарима билан тақриротвор «силанаётган» раҳбарлар сирасига Термиз шаҳар халқ таълими бўлимига қарашли боғчаларнинг мудирлари С.Нуржолдатов, Г.Старостина, Т.Гатаулина ҳамда «Юбилей» бозори раҳбари Т.Абраматов, болалар поли-

этиборсиз раҳбарлар билан бир қатарда фақатгина ўз манфаатини уйлаётган қўнунбузарлар ҳам сабабли. Чунки улар назоратдан чеклада қўлиб кетаётган жойларни дарҳол ахлатхонага айлантиришди. Кўп қаватли уйлارнинг аксариятида истиқомат қилаётган ҳамшаҳарларимиз ўз польдэларини тоза тутмайдилар. Менинг фикримча, улар ўртасида маърифий-маданий ишларни олиб бориш кўнунлигидек йўлга қўйилмаган. Шу ўринда ҳақиқат савол туғлади: маҳалла қўмитаси расми ёки фаолларнинг вазифалари нимадан иборат ўзи? Уларнинг фаолияти фақат те-

гишли идораларга маълумномалар тайёрлаш ҳам таъминланган оилаларга моддий ёрдам олишиб беришдан иборатми? Ахир, улар маҳалладаги ҳар бир фуқаро, ҳар бир дов-дархат ва тозалик учун жавобгар шахслар эмасми? Нега ташаббус кўтариб биз ва ҳуқуқ-тартибот идоралари билан ҳамкорлик қилишмайди?

Бир кун ўз уйининг яқинига ахлат тўқатган бир фуқаролар сўрадим:

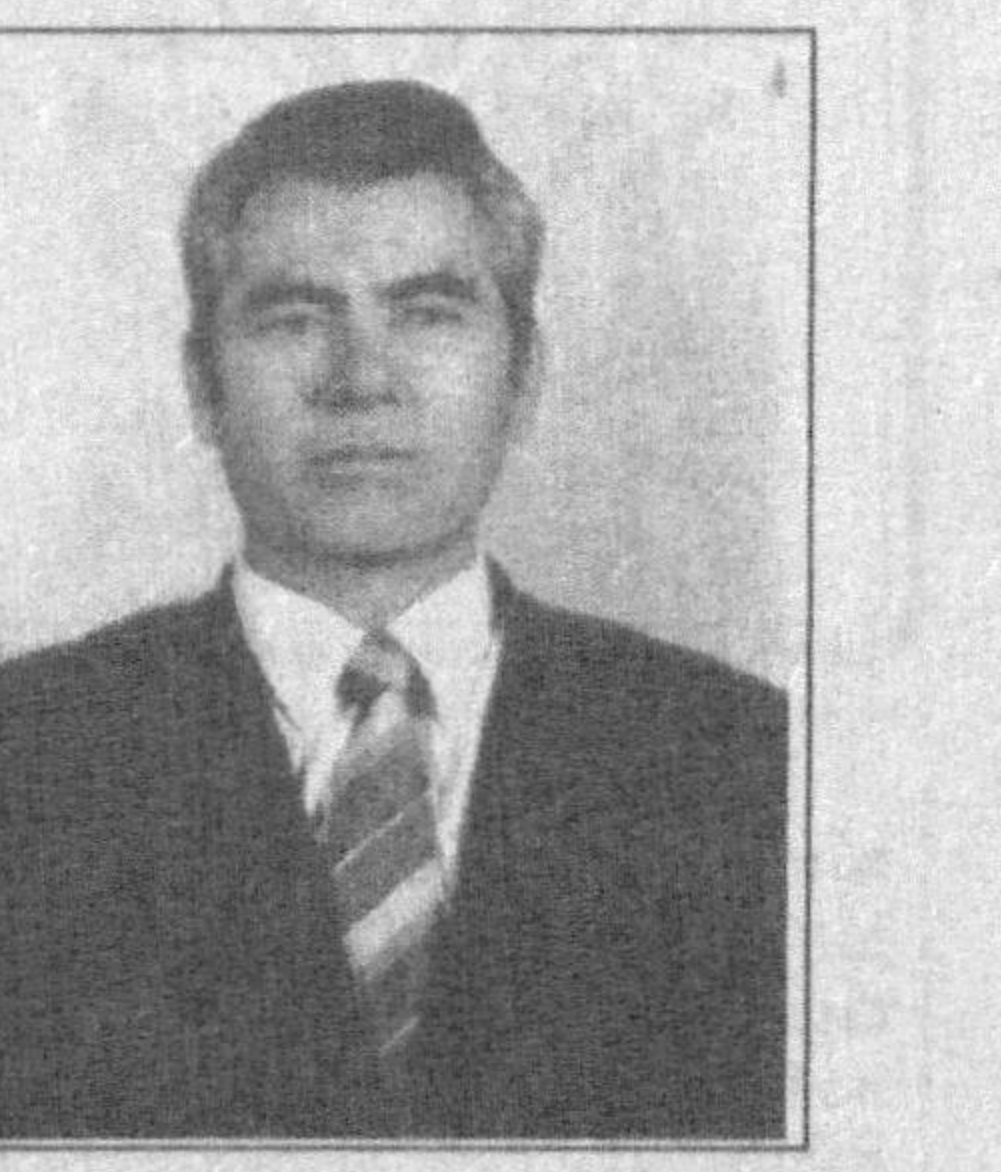
— Нега ахлатни куппақондиз кун, янама ахлатхона бўлмаган жойга тўқаялсиз?

— Билмасам, ҳамма шундай қилаётти-ку, ҳеч ким гапирмапти...

Қизиқ. На уй бошлиғи (домком), на маҳалла расми, на бирор мўсафил унинг тартибга қайтармас, унда саришталлик кимга керак ўзи? Бир нарсани аниқлиқ, шахримизни ҳеч ким чекладан келиб саришта қилиб, обод этиб бермайди. Улуғ Термизийларнинг ҳақиқи меросхўри сифатида ҳамшаҳарларимиз унутмасликларки, мамлакатимизнинг жанубий лавозимаси бўлиши Термизини ўзимиз обод қиламиз, увол-савобига ҳам ўзимиз жавоб берамиз.

**Холмамат ПИРМАТОВ, Термиз шаҳар бош санитария ҳақими**

## Ислохот ва масъуляти ЎЗГАРИШЛАР САМАРАСИ



**Хоразм вилояти Богот туманидаги «Ўзбекистон» жамоа ҳўжалиқ деҳқонларини, илгор меҳнатлари бос бутун воҳа таниди.** Жорий йилда жамоа мулкчиликнинг янги шаклида иш юритишга ўтиб - ширкат ҳўжалиқ ташкили қилинди. Ширкат ҳўжалиқ бошқарув расми Мавраҳим ХУДОЙБЕРГАНОВ билан сўхбатимиз мулкчиликнинг янги қўриқниши жамоа аъзолари қандай қабул қилишгани, илк самаралар нималарда намоён бўлаётгани ҳақида борди.

— Яхши қабул қилинди. Биласизми, 80-йиллар бошида ижара пулрати турмуш тарзимизга кириб келганда ҳам жамоа аъзолари уни вилоятда бичирчилардан бўлиб бошлашгани. Самараси ёмон бўлмади. Одамларда ерга эгаллик ҳуқуқи шакллана борди. Истиклолдан сўнг биз табиий равишда ҳар бир деҳқонда ерга эгаллик, мулкка ўзгача муносабатда бўлиш ҳиссини уйғота бошладик. Шу маънода жамоа аъзолари ширкат ҳўжалиқи бўлиб бирилари ҳам катта ишонч билан қарашмоқда.

— Маълумки, ўтган йили деҳқончилик кўнунлигидек бўлмади. Айрим соҳаларда қоқоқликка йўл қўйилди, кўнунга ҳўжалиқлар йилни зарар билан яқулади. Бу борада сиз раҳбарлик қилётган жамоада ўтган йилги кўрсаткичлар қандай?

— Ўтган ҳўжалиқ йилини яхши яқулади. Бугўйчиликда қўнунларни натижадорлик эришди. Ҳосилдорлик ҳар тектардан 60 центнерни ташкил қилди. Рентабельлик 40 фоиз бўлиши эришилди. Шили ва сазавот этиштиришда ҳам кўрсаткичларимиз кўнунлигидек бўлиб, етарли миқдорда фойда олиди. Бироқ йил пахтачилиги учун анча нуқулай келгани сабабли белгиланган натижаларни олишимизга имкон бўлмади.

— Ширкат уюшмаси тарзида иш юритишда бундан деҳқон нима ютади?

— Жамоа ҳўжалиқи умумий мулк негизида ташкил топса, ширкат ҳўжалиқи эса ширкат аъзоларининг мулкчи пай уллушлари негизида ташкил топади. Бу аслини олганда ерга, мулкка эгаллик қилишнинг ҳаққоний қўриқчиларидан биридик. Энди ҳар ким ўз даласида ўралашиб қолмайди. Умуман эгаллик қилиш ҳақида ҳам қайғурди. Шунда қишлоқ ҳўжалиқида мулкка эгаллик қилиш ҳамда фойдаланиш ҳуқуқларига эга бўлган мулкдорлар синфи пайдо бўлади. Маъсулдор этиштириш эъзвиги олиган соф фойдалан пайчилиги ўз уллушларини - дивидент оладилар.

— Мулкчиликнинг янги турларига ўтиб иш бошланган айрим жамоа ва корхоналарда пайларни тақсимлашда адолатлиликларга йўл қўйилганлиги ҳақида эшитиб қоламиз...

**А.СОБИРОВ** сўхбатлашди

## Аччиқ, бироқ ҳақиқат! САРИШТАЛИК — ОЛАМ КЎРКИ

тгани хусусида тез-тез ширкат қилишди. Айни пайтда ушбу салбий ҳолат биринчи мўна қамайди. Аммо ҳали қилиниши лозим бўлган ишлар аниқгина.

Термиз - мамлакатимизнинг энг чекка жанубий шаҳри. У бир томондан Афғонистон билан, иккинчи томондан Тожикистон ҳамда Туркменистон сингари иқтисодий-сиёсий, экологик аҳоли танг бўлган мамлакатлар билан чегарадошир. Шу боис санитария назоратини рисоладагидек ўрнатилиши мураккаб ва жиддий муаммоларга асосланганлиги аниқланди.

Аҳоли истеъмол қиладиган ичимлик сувининг 10,4 фоизи, ташкилотларга қарашли волеворлор сувларининг эса 19,1 фоизи бактериологик жиҳатдан талабга жавоб бермайди. Шу боис шаҳар «Сувқоға» идораси раҳбари 3 марта, санитария тозалаш корхонаси маъмурияти икки марта катта миқдорда жарималарга тортилди. Аммо ҳозирча мазкур чоралар билан мавжуд аҳолини бутунлай ўнлаб бўлмади.

Президентимиз ўз нуқтларида «фигирка қарши фикр, гоғия қарши гоғ, жаҳолат қарши эса фақат маърифат билан баҳса қилишни, куралиш мумкин» дея ўқтирилди. Дарҳақиқат, шаҳарнинг ҳилват қўчаларида ахлатхоналарнинг тобора кўпайиб бораётганлиги

клиникаси бош ҳақими Ф.Кашаева сил касалликларни шифохонаси бош ҳақими М.Узоқов, шунингдек, 1-, 3-, 6-, 7-, 8-, 9-, 11-ўрта мактабларнинг директорларини айтиш мумкин.

Шуни таъкидламоқ жоизки, Термиз шаҳар санитария назорати хизмати идорасининг тегишли мухтасарларга эътиёс банд. Мавжуд транспорт воситаларининг асосий қисми яроқсиз аҳолида. Дезинфекция ишларини ўтказадиган замонавий техникалар деярли йўқ. Мезёрдаги транспорт ёниликларини ажратиш муаммоси хануз ечимини топмаган.

Утган йили 368 нафар мансабдор шахс ўз вазифаси совуққонлик билан ёндашганлиги учун 707 миң сўмлик жаримга тортилди. 170 дан зиёд муассаса ва ишхоотлар санитария ҳолатининг ёмонлиги учун ёлғиз кўнунлиги ҳам ўзимиз жавоб берамиз.



Нурмамат АЛМУРОДОВ олган сурат

## Қонун барчага баробар

# МАЙДА ЎФИРЛИК, АЛИМЕНТ ВА ЖИНОЯТЛАР ҲАҚИДА

харакати билан у Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 122-моддасида қўрсатилган жиноят аломатларини содир этиб, суднинг қора курсидада ўтиришга ҳамда тўламанган 7040 сўм алимент пулини тўлашга мажбур бўлди. Суд унга нисбатан 3 йил муддатга ахлоқ тузагиш жазосини белгиланди.

Мустақил Ўзбекистони-миз халқи Президентимиз томонидан олиб борилаётган тўғри ва оқилона сиёсат туфайли тўқ ва фаровон, тинч ва осийишга ҳаёт кечириляпти. Одамларимизнинг кўпчилигида турли рўсумдаги автомашиналар бор. Қайси шаҳар ёки қишлоқда бўлган, тўй-томошалар устидан чиқасиз. Биз буларнинг барчасидан бениҳоя хурсандимиз, албатта. Лекин тўй-томошаларда спиртли ичимликларнинг беулоч даражада тарқатилаётганлиги эса айрим хурмасантор шахсларнинг жиноят қилишга сабаб бўлаётганлиги ачинарлидир. 1998 йилнинг 1 ноябр кўни кеч соат 11 ларда «Қоратеп» жамоа ҳўжалиқининг Майда қишлоғида содир этилган кўнунлигиз воқеа тўйдан кейинги томошга айланди. Шу кўни Гулом Холмуродов, Абдурахмон Суюнов ҳамда Эшқобул Холмқовлар кўни Чироқчи тумани «Чиял» ҳўжалиқига таъинининг тўйига боришди. Тўйдан ароққа тўйиб қайтишга, йўлда «машина ҳақи» устидан жанжаллашиб қоли-

шад. Натижада Гулом Холмуродов Абдурахмон Суюновнинг қўрағига пичоқ тегиб, унинг жараҳатланишига ҳамда 14 кун давомида касалхонада даволанишига сабабчи бўлди. Туман судининг шу йил 11 январь кўни бўлиб ўтган оқид суд йиғилишида Гулом Холмуродовни 5 йил муддатга озодликдан маҳрум этиш ҳақида ҳукм эълон қилинди.

Бу мисолни тўла тафсилот билан келтиришдан мақсад битта: юртимизда бўлаётган тўй-томошаларда дастурхона спиртли ичимликлар тортилмаси. Унинг ўрнига турли спорт ўйинлари, ширк ва концерт томошаси тартиқ этилса, кўпқари ва полвонларнинг беллашувлари ўтказилса, тўйдан сўнги ноҳуш ҳолатлар барҳам топган бўларди.

**Поён РҶЗМОВ, Қашқадарь вилояти, Қамаш туман суди расми**

## Шу сонга хабар ХУҚУҚ ВА АХЛОҚ МАВЗУСИДА

Тошкент давлат юридик институтини ҳузуридаги Хуқуқий маърифат тарғиботи Маркази Тошкент вилоят адлия бошқармаси, Ўзбекистон ёшларнинг «Камолот» жағмармаси Тошкент вилоят бўлими, вилоят «Маҳалла» жағмармаси ҳамда вилоят СПИДга қарши кураш маркази билан ўзаро ҳамкорликда Бўка туманидаги Агросано колледжидега «Хуқуқий тарғибот ва ахлоқ» масалаларига бағинланган давра сўхбати ўтказди.

Мулоқотни олиб борган Бўка туман ҳокими муовини, туман хотин-қизлар кўмитаси расми Қўбчиносо Заинидинова диққат-эътиборни ёшларнинг ахлоқ-олиби, хуқуқий билими ва уларнинг замонавий етук қадрлар бўлиб этишишига қаратди.

Ўз мустақиллигини қўлга киритган республикамизда халқ ҳўжалиқининг турли соҳаларида жиддий олга силжилар, одамларимизнинг руҳияти, дунёқарашларининг шаклланиши жараёнида ҳам янгиликни аққол кўзга ташланмоқда. Чунки мустақил мамлакатимизда қўнун устуворлиги таъминланган жамият барпо этилаёттир. Лекин шуни ҳам айтиш ўринлики, юртимиз хуқуқий жамият сари даяил қалам ташлаётган айни бир пайтда фуқаролар ўртасида жамиятимиз ҳаётига доғ бўлиб тушганлар ҳар хил жиноятлар ҳам содир бўлаёттир. Бу ёмон иллатларни могорлаб кетмасдан ўз вақтида олдини олиш, жиноятчиликка касалликларни кечикмай даволаш биз хуқуқий ташкилотлар вакиллари-нинг бурчимиз.

Ҳап асосан жиноятчиликнинг олдини олиш ҳақида борар экан, мен бу ишни оилада фарзанд тутилганда эътибордан бошлаш зарур, деб ўйлайман. Зеро, боладаги ўғриллик одати кўнунининг товуқ қатагидан туҳум ўғриллаш бошланади, дейди халқимиз. Демак, бола аввал ўйин, ҳазил тариқасида майда-чуйда нарсаларни ўғриланиши ўрганидан, ота-она, қўни-қўшни боладаги бундай ноўрин характернинг дарҳол олдини олиш чорасини қўришлари лозим бўлади. Яна шуни айтмоқ керакки, оилада ота-онанинг ички-иқтисодик, гиеҳванликка муккасидан кетиши, эр-хотиннинг ўзаро бир-бирларини билан бўлар-бўлмаста жанжаллашувлари, умуман, оиладаги нотинч вазият ҳам болаларнинг жиноят йўлига кириб кетишига сабаб бўлидиган омиллардан саналади. Бугунги кунда ана шу тарихга ҳаёт кечирувчи оилалар қишлоқ фуқаролар йиғини, маҳалла, ҳўжалиқ мухтасарларининг эътиборидан четда қолишмиги, участка нозириларнинг рўйхатдор тузилиб қолишмиги дарҳол тўриб олиш зарур.

Оила - жамият таянчи, тараққиёт пелдөөри десак, муболага бўлмайди. Ҳар бир оиланинг шу даражада этишуви учун эса никоҳнинг мустаҳкам бўлиши, «Эр-хотин - қўш ҳўки» деган мақолага амал қиладиган бўлсак, улар оиланинг ташвишу қўвон-

Анна МАМАЗИКРИЕВА



# САЙЛАҒОҶ ФОТОГУРУНЛАРИ

27 ИЮН —  
МАТБУОТ ВА  
ОММАВИЙ  
АХБОРОТ  
ВОСИТАЛАРИ  
ХОДИМЛАРИ  
КУНИ



Тахминан 15 йил муқаддам жисмоний шахслардан олинган даромод солиғи мавзусида маъруза ўқганимда, таълабалар Абдулла Қодирий «Ўтган кунлар» тарихий романи учун қанча қалам ҳақи олган, деб савол беришган эди. Аммо жавобим талибларни қаноатлантирмаган. Ҳақиқатда нашриятнинг 1926-27 йиллардаги бухгалтерия архивини ахтариб, ҳақ жавобини то...  
**Буюклар ҳаётидан**

## «ЎТГАН КУНЛАР»НИНГ ҚАЛАМ ҲАҚИ

пиш учун менда имконият йўқ эди.

Адибнинг ўғли Ҳабибулла Қодирийнинг «Қодирийнинг сўнгги кунлари» номи хотира қиссасида кўрсатилишича, Абдулла Қодирий «Ўтган кунлар» учун 2000 сўмдан ортиқроқ қалам ҳақи олган. Лекин ўзини адибга яқин тутиб юрадиган Акбархўжа исми киши пулдан хабар топгач, ёзувчи-дан маълум муддатга қорз бериб туришни илтимос қилди. Абдулла Қодирий унинг қуруқ муомалаларига ишонади. Лекин йиллар довомида пул ҳақиқий эгасини топилади. Акбархўжа Пиёнбозорда

берган савдогарларнинг йўқотган пуллари давлатларини озайтирмаса ҳам, аммо қалам ҳақига кун кўрувчи Қодирий қабилар учун ўша икки минг сўм ҳам катта йўқотиш эди...

Қодирий бу пуллари билан янги биналар қурмоқчи, боғини обод қилмоқчи, лойтом, чаққончоқ уйлордан қутулмоқчи эди. «Барибир, додам қий-насалор ҳам ниятлари йўли-дан тиним билмадилар» деб ёзган эди Ҳабибулла Қодирий. Қараган-а, замон Акбархўжа-ларнинг наирони 40 эшакка юк бўлишини исботлаган экан.

**Ҳикмат СОБИРОВ**



Етмишинчи йиллар охи-рида адабий танқидчилик соҳасига бир қатор истеъ-додли ёшлар кириб келган-лиги ижодий жараёнга ўз таъсирини кўрсатди. Тур-ли адабий-бадийий на-шрларда «тақриз», «адабий ўйлар», «баҳс» ва бошқа рунлар тез-тез кўзга та-шланганидиган бўлиб қолди. Айниқса, ўша йилларда чоп этилган «Турналар учди», «Олис қирлар ор-тида» каби ажойиб қисса-лар муаллифи Минъгиё Сафаров ижоди ҳақидаги мақола адабий дарваларда анча илиқ таассурот уй-ғотган эди. Асарлар таҳли-ли орқали қиссаларнинг бадий оламини кўрсатиб берган мақола муаллифи — сурхондарёлик ёш адабий танқидчи Жовли Хушбо-

«Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасида бир қатор мақоллари, тақри-зларини ўқидик. Хусусан, га-зетанинг 1984 йил 20 апрел сонида босилган «Очеркчи маҳорати» мақоласи ма-зумдорлиги билан алоҳида ажралиб турди. Унда ёзув-

**Қутлов!**

## ИСТАРАЛИК ИСТАРАСИ ИССИҚ ИЖОДКОР

чи Муроджон Мансуров-нинг «Ойдин тақдир», Ко-диржон Собиронинг «Улу-бек осмони» сингари очер-клари қаҳрамонлари харак-тери муҳориона таҳлил қилинган. Танқидчи мазкур газетала босилган «Мавзу ва маҳорат», «Нотекис йўллар машаққати» каби мақола-ларидан кўра ҳақиқатча жана яратилган ўнлаб асарлар ҳақида мушоҳада юритади. Жовли Хушбоқов бадий жиҳатдан бўш асар-лар тўғрисида сўз юритган-да, ёзувчи оқсаган жиҳат-лари мисоллар асосида да-лиллайди.

Жовли Хушбоқов истеъ-додли публицист сифатида ҳам ўз ўқувчиларига эга. Унинг «Ёшлик» журналида эълон қилинган «Севги де-ганлар ёлгон экан» (1998 йил 5-сон) бадиаси кўпчи-ликнинг қалбига йўл топ-ганлиги бундан далolatдир.

Муаллиф кизиқарли воқеа-лар орқали ўқувчини муҳаб-батдек сарҳли ва жозиб олиб киради. Публицист ҳаёт сўмоқларидан алашган ай-рим ёшлар ҳаёти мисолида оила қуриш учун фақат му-ҳаббатнинг ўзигина камлик қилишини исботлай олган. «Талаба қиз қотилми?» сўд очерки Жовли Хушбо-қовнинг ҳуқуқий мавзулар-да ҳам ўзига хос қалам те-брати олиш, маҳорати ҳақида фикр юритишимизга имкон беради. У ўқув юрти тала-

баси қандай қилиб ўз ор-номуси учун қурашганлиги-ни кизиқарли бир тарзда ҳикоя қилиб беради. Хуло-са қатъий: ҳаётига ҳавф сол-ган Ингитни ўлдирган қиз қотил эмас! Жовли ака ўша тўқсонинчи йиллардаёқ ҳали урф бўлмаган журна-лист текшируви орқали ўз фикрларини асослайди. Очерк эълон қилинган, «Туркистон» газетасига юзлаб муштарий номидан кўнгли кечинмалари бит-тилган хатлар келганли-гидан бохабармиз.

Адабий танқидий, пуб-лицистик мақолалари ва очерклари билан ўттиз йилдан буён ўқувчилар ҳурматинон қозониб ке-лаётган Жовли Хушбоқов 50 ёшга тўлибди. Истеъ-додли журналист омма-вий ахборот воситалари билан ҳамкорлигини бош-лаган пайтида турган чақалоқ бутун ўттиз бир ёшли дуркун Ингит бўлди. Бир Ингит умри давоми-да матбуотнинг машаққат-ли жабҳаларида ҳалол, са-марали фаолият кўрсатиш осони?

Шу ўринда катта шодиё-на арафасида турган Жовли аканинг баъзи бир фази-латлари (қўпчилик буни «ной-ининг кусури» дейиши ҳам мумкин) хусусида унинг мухлисларига секингина «тузлаб» қўймоқчимиз. Ана шундай «қусур»ларидан бири — унинг қўли очки-ти ва саҳийлигидир. Жур-налист ва адабиётшунос Жовли ака Термиз Давлат университетидан маошсиз икки йил талабаларга ўзбек адабиётидан дарс берди.

Аммо бу ҳақда унинг биро-вга мақтанга гапиргани-ни ҳеч қим эшитмаган. У ўзи ўқиган Ангор тумани-даги Алишер Навоий номи-даги мактаб кутубхонасига, ўқитувчи ва ўқувчиларга юз-лаб китоб ҳада қилди. «Ўзим қишлоқда катта бўлганим боис қишлоқ мак-таби, унинг ўқувчилари учун яхши китоб қандай қиммат-га эга эканлигини юракдан ҳис қиламан» дейди қаҳра-монимиз.

Инсон маълум бир до-вонга етгач, орта — босиб ўтилган ҳаёт йўлига бир на-зар ташлаб, қилган ва қила-жак ишларини кўздан ке-чиради, албатта. Бу борда Жовли аканинг ошини олчи. У «Ички дард туғени», «Юракдан чиққан сўз», «Ис-тара — соғинчим менинг»,



«Катта йўл бошида», «Му-ҳаббатнинг олови» каби адабий-танқидий мақола-лар ҳамда очерклар кито-бларининг муаллифидир. Бу тулплардан Сурхон-дарё ва Қашқадарё воҳла-рининг бир сўзли, танти одамлари ҳаётидан ҳикоя қилувчи публицистик ма-қолалар ҳам ўрин олган.

Эллик ёш ижодкор учун айна камолот палласидир. Кези келди айтиб қўяйлик, Жовли ака кейинги йил-ларда асосан публицисти-ка ва очерк жанрларида ижод қилиш билан бирга адабий-танқидий мақола-лар ҳамда тақризлар учун ҳам жиддий вақт ажрати-шни лозим. Яқинда унинг «Ватан» газетасида чоп этилган Усмон Азим ва Саъдулла Ҳаким шеърояти ҳақидаги ажойиб мақола-си ҳам бу фикримизни тасдиқ-лаб турибди. Бугун адабий танқидчиликда холос, тўғри баҳога эҳтиёж ҳар вақт-дан кўра кўпроқдир.

Хулоса қилиб айтган бўл-сам, Шеробод тумани-даги Истара қишлоғида ту-рилган Жовли Хушбоқов истараси иссиқ ижодкорла-римиздан биридир. Унинг мақолалари ҳам, турли мав-зудаги битиклари ҳам ўзи каби самимий. Истагимиз — ҳаётга ва ижодга бўлган қайноқ эҳтирос Жовли ака-ни сира тарк этмасин!

**Курбон ЭШМАТОВ, Сирожиiddин РАУПОВ**  
СУРАТГА: танқидчи журналист ва таърихчи Жовли ХУШБОҚОВ «ойлиёй» соғинч билан.

«Адолат» газетаси ўз мухлис-ларига эга бўлган нашрдан. Газета ижодкорлар ҳаётимизда адолат ўстуворли-гига эришиш, ҳуқуқий билимлар тарғиботи борасида айниқса, фаоллик кўрсатмоқда.

СУРАТГА: газета ижодий ходимлари-дан — Бош муҳаррир Тўхтамурод Ташев, Бош муҳаррир ўринбосари Қаримжон Раҳимов, Ўстама Аҳмадалиев, бўлим мудири Қодирий Собиров, Гулнара Раҳимовалар газетанинг янги солини муҳофазат қилишмоқда.

Ҳ. Аввалов олган сурат.

## «Срочний командир ўнка»

«Инсон ва қонун» газе-тасида ишлайдиган ёш ҳамкасбларимиздан бири «срочний» сафарга чиқа-диган бўлиб қолди: — Йулга ҳеч бўлмаса Аб-дужалил аканни диплома-тини ола кетгин, — масла-ҳат бердик унга. — Нима учун? — Қонун-шим ва бош-қа қийинликларни солво-ласан, ҳам обрў. — Унда мен нима қийиб кетаман?

## СИЗГА ШЕЪР КЕРАКМИ?

Нодир Мингбоев Бир-лашган тахриратимиз де-вонхонаси ходими. Ижод-корлар даврасида унинг ҳам ёш шоирлардан деб таништириб юбордик. Ширакайф меҳмонлардан бири Нодирдан шеър ўқиб беришини сўраб қолди. У ҳам гапини йўқотиб қўймайдиган йигитлар-дан-да! — Қандай шеър ўқий, ака? Қадимийданми, за-монавийданми? — Замонавийдан. — Туркийданми ёки форсийдан? — Туркийдан. — Ҳазалии, рубоийми, туюқми ёки бешликми? — Рубоий. — Ошиқонами, маъёсо-нами?



Карвон Кўрдим, тўялари бўзлаб келар, Топинг: шоир қим қайда сўзлаб келар? (Азиз муштарий! Тўғри жақоб топиб йўллаганга зўр соғамиз бобр.)



Ошиқона. Ҳақиқийми ёки тахми-нийми? ...Шеър эшитмоқчи бўлган кишининг сабри ту-ғаб, охиаста чап кўрагини ушлади: — ...Бас, бугунга етади!

**ИШДАН КЕЧ КЕЛГАННИНГ ЖАЗОСИ**  
Масъул котибининг меҳ-натини ижодкорлар жуда яхши билишади. Айниқса, газета саҳифаланадиган кунни ҳаммадан олдин иш бошлаб, баъзан навбатчи-дан кейин кетишига тўғри келади. Эри хамина уйга кеч бораверса, бу қайси хотинга ёқди. Наҳора, гоҳо кўпчилик уйга кеч бо-радиган ҳамкасбларимиз кечки овқатга туни «маъ-руза»ни «газак» қилишга мажбур.

— Лекин мен бунинг йўлини топдим, — дейди га-зетамиз масъул котиби Тўхтамурод Ҳасанбоев. — Хотин билан келишиб ол-дик. Уйга кеч борадиган бўлсам, (сабабидан қатъ-ий назар) минг сўм жар-и-

ма тўлайман. Ғиди-биди, асаббузарликлар бўлма-ганига биз хурсанд, ҳисоб рақамларни «чирой» очиб бораяётганига у киши мам-нуи.

— Хўш, умумий натижа қандай бўляпти? — Менимча, ёмон эмас. Яқинда машиналик бўлди...

Н. АБДУЛВОИТОВА.

## 1999 йил — Аёллар йили

Бу қизлар — Бирлашган тахриратимиз малика-лари. Пастдаги суратда ҳаёда оғушида ўтирган аёл — Салимаҳон Қаличева. Юқорида эса компьютер-лар марказининг ходимла-ри Муҳлисаҳон ва Дилнозахон Дар-воқе, бузу ҳам-касбларимиз Мух-лисаҳонни қўшамак байрам билан қут-лашмоқчи. Ҳам матбуот байрами, ҳам таваллуд топ-ган кунни билан.

Қараганки, мат-буот кунини тав-валлудини нишон-лаётган яна бир ҳамкасбимиз — истеъ-додли қалам-каш, Бош муҳарри-



## КИМ ҚАЧОН ТУФИЛГАН?

рилиз ўринбосари Сирожи-дин Рауповдир. Вақтдан фойдаланиб, у кишини ҳам қутлаймиш, соғинак ва ш-жоат доимо ҳамроҳи бў-лишини тиллаб қолаймиш.

Дарвоқе, жамоамизда ажойиб удум бор. Бизда тугилган кунлар кўпчи-ча байрамларга қўшиб нишон-ланади. Масалан, 30 январ

гормирзаева, Аҳмаджон Отабеве, Саҳобиддин Си-рожиддинов, Салма Қал-ичева, Нурмамат Алму-родоваларнинг тугилган ку-на-ри билан биргаликда ни-шонлаймиш.

Матбуот кунини эса... юқорида айтиб ўтдик чам-маси. Байраминизга мар-ҳамат, азизлар!

## ТҮЙ ГА АЙТИБ КЕТИШДИ ТЕПАЛИК КАСБДОШЛАР...

Туғилган кунларни нишонлаш борасидаги анъана Ўрта Чирчиқ туманлараро босмахонасида ҳам бор экан. Ушбу босмахонада қарийб 30 йилга яқин фаолият кўрсатган матбаачи Абдусаттор Маменов ўғиллари Абдулазиз билан келинлари Ёқутхонларнинг никоҳ тўйларини 27 июн кунига белгилабдилар.

— Ниятим — бу кунни ҳар йили қўш айём сифатида нишонлаб бориш. Агар тўйтепалик журналистлар қаторида сеvimли газетам — «Инсон ва қонун» ижодкорлари ҳам кечамизда қатнашсалар, бошимиз кўкка етарди, — деб ёзибди Абдусаттор ака таклифномада.



қатнашсалар, бошимиз кўкка етарди, — деб ёзибди Абдусаттор ака таклифномада.

## ЭЪЛОП:

Ўзбекистон Республикаси Адлия ва-зирлиги Тошкент Давлат юридик инсти-тутти профессор-ўқитувчиларини лаво-зимларга тайинлаш учун қуйидаги ка-федралар бўйича

**ТАНЛОВ ЎТКАЗАДИ:**

1. Жиноят жараёни;
2. Фүқаролик жараёни;
3. Қриминалистика.

Аризалар бериш муддати эълон чиқ-қан кундан бошлаб бир ой.

Маълумини: 700047, Тошкент шаҳри, Сайлиғоҳ кўчаси, 35-уй, 24-хона.

**МУАССИС:**  
**ЎЗБЕКИСТОН  
РЕСПУБЛИКАСИ  
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ**

**Бош муҳаррир  
Файзулла КИЛИЧЕВ**

**ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ**  
Сафар НАЗАРОВ  
Парахат АЙТНИЁЗОВ  
Бурхон БЕКМИРЗАЕВ  
Шавкатжон МАВЛОНОВ  
Неъмат АМИНОВ  
Абдил ТўХТАШЕВ

**ТАХРИР ХАЙЪАТИ**  
Сирожиiddин РАУПОВ  
(Бош муҳаррир ўринбосари)  
Тўхтамурод ХАСАНБОВ  
(масъул котиб)  
Зайниддин ИСЛОМОВ  
Ҳамама ЗОКИРОВ  
Миршоди МИРҲАМИДОВ  
Нормеяли НОРПУЛАТОВ

Индекс: 646882

«ИНСОН ВА ҚОНУН» газетаси тахриратимизда саҳифаланди. А-2 бичи-мада, 2 босма табоқ ҳажмида, офсет усули билан «ШАРҚ» нашриёт матбаа концерни босмахонасида босилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси 41-уй. Буюртма Г-0485. Тиражи—10.000. Босингга тошириш вақти 21.00 Босингга тошириш вақти 20.00

Навбатчи:  
**А.ХУҲАМОВ**  
Компьютерда оригинал макет тайёрловчи:  
**Д.НОРМИРЗАЕВА**  
Терувчи:  
**М.ДҮСТОВА**

МАНЗИЛИМИЗ:  
700047 Тошкент шаҳри,  
Сайлиғоҳ кўчаси-5.  
Телефон, факс:  
433-24-41  
«Инсон ва қонун»  
газетаси 1998 йил 2 июлда  
Ўзбекистон Республикаси  
Давлат матбуот  
қўмитасида 00141- сон  
билан  
рўйхатдан ўтган.

